

N:o 10.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till lag angående ändrad lydelse af 17 kap. 10 § handelsbalken; gifven Stockholms slott den 22 december 1897.

Under åberopande af bifogade i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll vill Kongl. Maj:t härmed, jemlikt § 87 regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga följande förslag till

Lag

angående ändrad lydelse af 17 kap. 10 § handelsbalken.

Härigenom förordnas, att 17 kap. 10 § handelsbalken skall erhålla följande ändrade lydelse:

Sedan tages omyndigs fordran hos föräldrar eller förmyndare ut. Äro förmynderskap flera; ege de omyndige sig emellan lika rätt. Har, sedan förmynderskapet upphört, fordran stått mera än tre år inne, ege dock förmånsrätt, som nu är sagd, ej rum, utan så är att talan om redovisning eller klander deraf eller om utfående af fordringen blifvit före utgången af sagda tid anhängiggjord, så ock laga åtgärd, som derutöfver för erhållande af redovisning eller utbekommande af fordringen varit af nöden, vidtagits inom ett år från det i hvarje fall anledning dertill yppades.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1899; dock skall i fall, då förmynderskap före den dag upphört, äldre lag lända till efterrättelse.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

L. Annerstedt.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott fredagen den 23 oktober 1896

i närvaro af:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve DOUGLAS,
Statsråden: friherre ÅKERHJELM,
 WIKBLAD,
 GILLJAM,
 friherre RAPPE,
 CHRISTERSON,
 WERSÅLL,
 ANNESTEDT,
 VON KRUSENSTJERNA.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Annerstedt anmälde i underdånighet Riksdagens skrifvelse den 13 maj innevarande år, hvaruti Riksdagen anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådan lagbestämmelse, hvarigenom den i 17 kap. 10 § handelsbalken stadgade förmånsrätt för omyndigs fordran begränsas till viss tid efter det förmynderskapet upphört.

Härefter anförde departementschefen:

»Den fråga, som genom Riksdagens nu anmälda skrifvelse bragts på tal, har redan vid föregående tillfällen varit föremål för såväl Riksdagens som Eders Kongl. Maj:ts uppmärksamhet. Med föranledande af en vid 1891 års riksdag väckt motion framstälde nemligen Riksdagen, i aflåten skrifvelse, enahanda begäran, som nu blifvit gjord,

och med anledning häraf utarbetades inom justitiedepartementet förslag till sådan ändring af 17 kap. 10 § handelsbalken, att, der den, som myndig blifvit, låtit sin fordran innestå längre tid än tre år sedan den genom godkänd eller oklandrad redogörelse eller genom laga kraft egande dom blifvit bestämd, den i nämnda lagrum stadgade förmånsrätt skulle upphöra, äfvensom att samma bestämmelse skulle gälla, der ej tillträdande förmyndare eller målsman, inom lika tid, utsökt den omyndiges fordran hos den, som förut varit förmyndare.

Då detta förslag den 13 November 1891 inför Eders Kongl. Maj:t anmälades, anförde dåvarande chefen för justitiedepartementet, att ehuru de garantier, som i den svenska lagstiftningen vore gifna till skydd för omyndigs egendom, ej vore större, än att, då fråga uppstode att på ett eller annat sätt inskränka dem, synnerlig varsamhet syntes vara af nöden, hvad till stöd för den begärda lagförändringen anförts dock vore af den vigt och betydelse, att något borde i frågan åtgöras; att om, såsom i Riksdagens skrifvelse förutsattes, den tid, hvarefter förmånsrätten skulle upphöra att gälla, beräknades från förmynderskapets upphörande, man genom en sådan åtgärd skulle gå längre, än hvad nödig omtanke om myndlingens rätt medgäfvde, och till äfventyrs äfven längre, än som ur den allmänna kreditens synpunkt vore erforderligt; att det nemligen då, äfven om sjelfva tidsbestämningen erhöle en jämförelsevis lång utsträckning, skulle kunna inträffa, att en slutlig redogörelse för förmynderskapet, i anseende till detsammans omfattning och beskaffenhet, endast med svårighet kunde afgifvas inom den föreskrifna tiden, eller att, i den händelse tvist uppkomme om den fordran, som vore på afgifven redogörelse grundad, samma fordran, innan tiden tilländaginge, ej kunde blifva i vederbörlig ordning faststald och således ej heller utsökbar; samt att olägenheterna väl kunde på det sätt afhjelpas, att förmånsrätten förklarades icke skola efter utgången af den stadgade tiden gå förlorad, der laga förfall visades, men att ett dylikt stadgande — oafsedt att det ej komme att öfverensstämma med hvad i fråga om öfriga förmånsrätter vore hos oss stadgadt — skulle antingen förutsätta detaljerade föreskrifter om hvad med laga förfall menades eller ock föranleda dertill, att på domarens fria pröfning skulle bero, huruvida ett återopadt förfall vore att anse såsom giltigt eller ej, och att det så i ena som andra fallet kunde befaras, att rättssäkerheten snarare skulle äfventyras än tryggas.

Vid den granskning förslaget, efter Eders Kongl. Maj:ts förordnande, inom högsta domstolen undergick, anmärktes af flertalet bland högsta domstolens ledamöter, att den åtskilnad i fråga om förmåns-

rätten, som skulle blifva beroende deraf, huruvida förmyndareredogörelse aflemnats eller icke, syntes sakna inre berättigande och kunde föranleda betydande praktiska olägenheter, med anledning hvaraf och då dessa olägenheter icke syntes kunna aflägsnas utan en bestämmelse, som gjorde förmånsrättens fortvaro beroende deraf, att inom viss tid efter förmyndarskapets upphörande laga åtgärd vidtagits för förmyndaremedlens utbekommande, men en så omfattande inskränkning funnits, enligt hvad i statsrådet anförts, under dåvarande förhållanden icke böra vidtagas, dessa ledamöter ansågo lämpligast att någon lagstiftningsåtgärd i ämnet för det dåvarande icke ifrågakomme.

Proposition i ämnet, öfverensstämmande med ofvanberörda förslag, afläts emellertid till 1893 års riksdag, men blef, sedan lagutskottet, hufvudsakligen på de inom högsta domstolen anförda skäl, afstyrkt densamma, af Riksdagens begge kamrar afslagen. Sedan vid 1894 års riksdag motion i ämnet väckts utan att till någon Riksdagens åtgärd föranleda, har frågan vid innevarande års riksdag ånyo af enskild motionär upptagits och gifvit anledning till den skrifvelse, jag nu i underdånighet anmält. Deri har anförts, att den företrädesrätt vid konkurs, som enligt nu gällande lag tillkomme myndling under förmyndarskapet, borde följa honom i hans fordringsrätt endast så lång tid, efter det förmyndarskapet upphört, som skäligen kunde vara erforderlig för medlens uttagande hos den förre förmyndaren. Det måste nemligen anses såsom ej väl öfverensstämmande med de öfrige borgenärernas rätt, att den myndigblifne eller den omyndiges nye målsman, ehuru fullkomligt berättigad att af förre förmyndaren utkräfva de hos denne innestående medlen och sjelf i besittning af alla de egenskaper, som gjorde det för honom möjligt att iakttaga sin rätt, skulle, sedan han en längre tid låtit dem stå inne och derigenom tydligen byggt sin rätt på blott personlig tillit till förre förmyndaren, få emot andra personer begagna sig af det företräde, som tillerkänts den omyndige just på grund af hans omyndighetstillstånd.

Att en begränsning till tiden af den förmånsrätt, som lagen tillerkänner omyndigs fordran, bör ega rum, derom lära meningarne numera knappast vara delade. Frågan gäller följaktligen, såsom ock lagutskottet vid 1893 års riksdag yttrat, endast det sätt, på hvilket en dylik begränsning bör åstadkommas. Vid öfvervägande af hvad i ämnet förekommit har den lämpligaste utvägen synt mig vara att stadga förmånsrättens upphörande såsom regel i fråga om förmyndaremedel, som vid afträdande förmyndarens konkurs hos honom innestått mera än tre år, dock att undantag göres för det fall, att ej mindre talan om

redovisning eller klander af sådan eller om utfående af fordringen blifvit före utgången af nämnda tid anhängiggjord, än ock derefter laga åtgärd, som ytterligare kan hafva varit erforderlig för fordringens utbekommande, företagits inom viss tid, förslagsvis ett år, från det i hvarje fall anledning till åtgärden uppkom.

På dessa grunder har jag låtit inom lagbyrån utarbета följande:

Förslag

till

Lag angående ändrad lydelse af 17 kap. 10 § handelsbalken.

Häri genom förordnas, att 17 kap. 10 § handelsbalken skall erhålla följande förändrade lydelse:

Sedan tages omyndigs fordran hos föräldrar eller förmyndare ut; dock ege, der fordran, sedan förmynderskapet upphört, stått mera än tre år inne, förmånsrätt, som nu är sagd, ej rum, utan så är att talan om redovisning eller klander deraf eller om utfående af fordringen blifvit före utgången af sagda tid anhängiggjord, så ock laga åtgärd, som derutöfver för erhållande af redovisning och utbekommande af fordringen varit af nöden, vidtagits inom ett år från det i hvarje fall anledning dertill yppades.

Äro förmynderskap flera; ege de omyndige sig emellan lika rätt.

Denna lag träder i kraft den 1 Januari . . . ; dock skall i fall, då förmynderskap före den dag upphört, äldre lag lända till efterrättelse.»

Departementschefen hemställde härefter, att för det ändamål, 87 § regeringsformen omförmäler, högsta domstolens utlåtande måtte öfver förenämnda förslag genom note ur protokollet inhemtas.

Denna af statsrådets öfrige ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen i nåder bifalla.

Ex protocollo

Aug. von Hartmansdorff.

*Utdrag af protokollet öfver lagärenden, hållet uti Kongl. Maj:t
högsta domstol måndagen den 18 oktober 1897.*

Första rummet.

Närvarande:

Justitieråden: GLIMSTEDT,
HERSLOW,
SKARIN,
LILIENBERG,
HUSS,
LINDBÄCK,
PETERSSON.

Sedan, jemlikt högsta domstolens beslut den 27 november 1896, handlingarna rörande det till högsta domstolen för afgifvande af utlå-tande öfverlemnade förslag till lag angående ändrad lydelse af 17 kap. 10 § handelsbalken emellan högsta domstolens ofvanbemälde ledamöter cirkulerat, företogs nu detta ärende till slutlig behandling; varande förslaget under bilaga F fogadt vid detta protokoll.

Justitieråden *Glimstedt, Skarin, Huss, Lindbäck* och *Petersson* lem-nade förslaget utan anmärkning.

Justitierådet *Lilienberg* framstälde ej annan anmärkning, än att stadgandet derom, att om förmynderskap vore flera, de omyndige sig emellan skulle ega lika rätt, borde till förekommande af misstyndning uppflyttas näst efter första stadgandet i §:n och den derigenom nödiga jemkning i redaktionen verkställas; hvarjemte justitierådet erinrade, att denna ordningsföljd iakttagits i det till 1893 års riksdag aflåtna förslag i ämnet.

Justitierådet *Herslow* var ense med justitierådet *Lilienberg*.

Ex protocollo
Erik Ölander.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott onsdagen den 22 december 1897,

i närvaro af:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve DOUGLAS,
Statsråden: herr friherre ÅKERHJELM,
 WIKBLAD,
 GILLJAM,
 friherre RAPPE,
 CHRISTERSON,
 ANERSTEDT,
 VON KRUSENSTJERNA,
 grefve WACHTMEISTER,
Justitieråden: HERSLOW,
 BILLING.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Annerstedt föredrog i underdånighet högsta domstolens yttrande öfver det genom Kongl. Maj:ts beslut den 23 oktober 1896 till högsta domstolen remitterade förslag till lag angående ändrad lydelse af 17 kap. 10 § handelsbalken.

Härefter yttrade föredraganden:

»I öfverensstämmelse med den af två ledamöter i högsta domstolen gjorda hemställan har i förslagets lydelse vidtagits den ändring, att nu gällande föreskrifter bibehållits oförändrade i ett sammanhang och de föreslagna nya stadgandena derefter i paragrafen upptagits.»

Och hemställde föredraganden, att förslaget, mot hvilket någon annan anmärkning inom högsta domstolen icke förekommit, måtte, jemlikt § 87 regeringsformen, Riksdagen till antagande föreläggas.

Med bifall till denna af statsrådets öfrige ledamöter biträdda hemställen förordnade Hans Maj:t Konungen, att till Riksdagen skulle aflåtas nådig proposition af den lydelse bil. B. till detta protokoll utvisar.

Ex protocollo
Erik Ölander.